

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji Narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog našeg Ministra Pravde a po saslušanju Predsednika Našeg Ministarskog Saveta propisujemo i proglašujemo:

ZAKON O SRPSKOJ PRAVOSLAVNOJ CRKVI

Član 1.

Srpska Pravoslavna Crkva je autokefalna sa dostojanstvom Patrijaršije. Ona svoje versko učenje javno ispoveda, svoje bogoslužjenje javno vrši i samostalno upravlja i uređuje crkveno-verske poslove.

Član 2.

Srpska Pravoslavna Crkva samostalno upravlja i slobodno raspolaže crkvenom imovinom, crkvenim fondovima i zadužbinama (zakladama), u granicama ovoga Zakona i Crkvenog Ustava, a pod vrhovnim nadzorom Države.

Crkvene vlasti samostalno odlučuju o primanju zadužbina, koje su namenjene crkvenim zadacima.

Srpska Pravoslavna Crkva, koja — po postupku o svom računovodstvu, koji će se Uredbom propisati, — samostalno vrši kontrolu svojih prihoda i rashoda, podleži prema odredbi 2. stava čl. 2. Zakona o Glavnoj Kontroli, vrhovnom nadzoru Glavne Kontrole u toliko što je Glavna Kontrola ovlašćena da utrošak prihoda prema ukazanoj potrebi kontroliše pregledima, bilo na zahtev Ministra pravde ili samih crkvenih vlasti.

Imovina Srpske Pravoslavne Crkve služi samo ciljevima Crkve, i ne može se ni pod kojim vidom od nje oduzimati ni na druga ciljeve upotrebljavati, osim slučaja eksproprijacije predviđene Zakonom.

Član 3.

Srpska Pravoslavna Crkva i pojedini njeni sastavni delovi i ustanove, koje će biti predviđene Crkvenim Ustavom, pravna su lica, sposobna da po propisima zakona stiču i drže kako pokretna tako i nepokretna dobra i vrše sva prava, koja im kao takvima pripadaju.

Član 4.

Crkvena vlast duhovna, crkveno-disciplinska i crkveno-sudska, po uređenju Srpske Pravoslavne Crkve, pripada samo Jerarhiji. Tu vlast Jerarhija vrši preko svojih jerarhiskih predstavnika i organa.

Episkopska vlast u zajednici sa sveštenstvom i narodom, preko svojih samoupravnih predstavnika i organa, uređuje i upravlja poslovima imovinskim, zadužbinskim (zakladnim), fondovskim, kao i drugim poslovima, koji će se u Crkvenom Ustavu predvideti.

Član 5.

Crkvena krivična dela i kazne su samo one koje propisuje Crkveni Ustav.

Član 6.

Za izvršenje nadležno izdatih, na zakonu osnovanih, naređenja i punovažnih odluka i presuda svih crkvenih vlasti i organa, sve državne i samoupravne vlasti daju na zahtev crkvenih vlasti svoju administrativnu pomoć.

Crkveni sudovi mogu u cilju izvođenja dokaza tražiti pravnu pomoć redovnih sudova.

Član 7.

Srpsku Pravoslavnu Crkvu predstavlja pred Državom Patrijarh ili njegov zamenik, a pojedine Eparhije Eparhiski Arhijereji ili njihovi zamenici.

Postupak za izbor Patrijarha urediće se posebnim zakonom, a za izbor Eparhiskih Arhijereja Crkvenim Ustavom.

Imovinsko-pravne interese Crkve pred državnim vlastima zastupaju oni organi koji su određeni Crkvenim Ustavom.

Član 8.

Izbor Patrijarha i Eparhiskih Arhijereja potvrđuje Kralj Ukazom, na predlog Ministra pravde, stavljen u saglasnosti sa Predsednikom Ministarskog Saveta.

Član 9.

Crkva podmiruje svoje potrebe:

- 1) prihodima od crkvenih dobara i fondova,
- 2) prihodima od državne naknade iz čl. 22,
- 3) crkvenim taksama iz čl. 12,
- 4) naročitim razrezivanjem na prihode manastirskih i crkvenih imanja,
- 5) državnom pomoću iz čl. 21 i
- 6) crkvenim prirezima na čl. 10 i 11.

Član 10.

Prirez na neposredni porez koji plaćaju pravoslavni porezovnici u državi imaju pravo da raspišu Patrijaršija, Eparhije i Crkvene Opštine, svaka za svoje potrebe, i to samo ako prihodi predviđeni u čl. 9 od 1—5 ne mogu pokriti njihove rashode predviđene budžetom. Odluku o raspisu ovoga prireza za unapred određeno vreme donose organi koji su po crkvenom Ustavu za to nadležni. Ova odluka postaje punovažna kad je odobri Ministar finansija u sporazumu sa Ministrom pravde. To odobrenje nije potrebno za prireze do 10% na neposredni državni porez koje raspisuju crkvene opštine po zaključku crkveno-opštinskog zbora donetom od predstavnika crkvene opštine određenih Crkvenim Ustavom, koji predstavljaju 75% poreske snage u opštini. Za takve odluke potrebno je samo odobrenje crkvene vlasti nadležne po Crkvenom Ustavu.

Član 11.

Crkvene prireze prikupljaju organi državne poreske administracije, jednovremeno u svemu po propisima za državne dažbine, i predaju ih u tromesečnim ratama nadležnim crkvenim vlastima.

Član 12.

Za zvanične radnje crkvenih vlasti, i u jerarhiskom i u samoupravnom delokrugu, plaća se samo ona taksa koju crkvene vlasti propišu posebnim Pravilnikom odobrenim od Ministra pravde u sporazumu sa Ministrom finansija. Ova se taksa naplaćuje u korist Srpske Pravoslavne Crkve.

Član 13.

Službena prepiska i amanetna pošta svih crkvenih vlasti i ustanova oslobođava se plaćanja poštarine i telegrafске takse.

Član 14.

Svih javnih dažbina oslobođavaju se zgrade namenjene Službi Božjoj, crkveno-prosvetnim i dobrotvornim ustanovama; zavodi za crkvene potrebe; arhijerejski, manastirski i parohijski domovi; pravoslavni kulturno-istorijski spomenici (manastirišta, crkvišta i t. d.), i dvorišta svih pobrojanih ustanova.

Član 15.

Sveštena lica mirskog i monaškog reda nisu obavezna lično da vrše one javne poslove koji se, prema kanonskim propisima, protive sveštenu činu i pozivu.

Član 16.

Sve državne vlasti koje po svojoj nadležnosti pokrenu krivični postupak protiv sveštenih lica oba reda ili monaha dužne su odmah o tome da izveste nadležnog Arhijereja, kao i o konačnoj odluci koju budu donele po dotičnom predmetu.

Član 17.

U svim državnim i privatnim školama, pravoslavna verska nastava predaje se u saglasnosti sa nadležnom crkvenom vlašću, a po odredbama Zakona o tim školama.

Nastavne planove i programe za predavanja veronauke propisuje nadležni Ministar uzimajući u obzir potrebu verskog vaspitanja po predlogu Svetog Arhijerejskog Sabora. Za udžbenike veronauke važiće propisi Zakona o udžbenicima. Za sve udžbenike daće Sveti Arhijerejski Sinod svoje odobrenje u pogledu njihove verske sadržine.

U državnim osnovnim školama veronauku mogu predavati kvalifikovani parohijski sveštenici ili naročiti veroučitelji, u smislu propisa Zakona o narodnim školama. Gde, po zakonu ili inače, nije moguće da pravoslavnu veronauku predaje sveštenik ili naročiti veroučitelj, vršiće ovu nastavu učitelji te škole koji su pravoslavne vere.

Veroučitelje sveštena lica u svima narodnim školama postavlja Ministar prosvete iz reda kandidata predloženih od nadležne crkvene vlasti. Veroučitelje u ostalim državnim — srednjim i stručnim — školama postavlja nadležni Ministar između kandidata koji podnesu odobrenje nadležne crkvene vlasti da mogu predavati veronauku u srednjim školama. Sve veroučitelje premešta i razrešava dužnosti Ministar po odredbama školskih zakona.

Veroučitelje u svima privatnim školama postavlja i premešta uprava škole po odobrenju nadležnog Arhijereja. I za ove veroučitelje važe propisi školskih zakona.

Nadležna crkvena vlast može oduzeti već izdato odobrenje onim veroučiteljima koji ne predaju veronauku onako kako propisuje pravoslavna vera ili koji, inače, svojim životom i radom ne odgovaraju svojoj veroučiteljskoj dužnosti.

Član 18.

Sveti Arhijerejski Sinod nastojava i stara se da predavanja na pravoslavnim bogoslovskim fakultetima državnih Universiteta budu u saglasnosti sa naukom pravoslavne vere. U slučajevima osvedočene nesuglasnosti preduzima kod Ministra prosvete potrebne mere, da se one otklone.

Profesori i docenti bogoslovske fakulteta koji se biraju po Zakonu o Universitetu postavljaju se, pošto se prethodno utvrdi i verska podobnost kandidata ocenom Svetog Arhijerejskog Sinoda.

Član 19.

Sve crkvene autonomne duhovne škole stoje pod upravom i nadzorom crkvene vlasti.

O osnivanju ovih škola rešava Sveti Arhijerejski Sabor. On propisuje za njih nastavni plan i program predavanja, i postavlja i razrešava njihove upravnike. Ministar prosvete daje odobrenje za osnivanje ovih škola i za nastavni plan.

Sveti Arhijerejski Sinod stara se za naročitu spremu nastavnickog i vaspitackog osoblja; postavlja i razrešava ga. Eparhiski Arhijerej vodi neposredan nadzor nad ovim školama u svojoj Eparhiji, podnosi o tome izveštaj Svetom Arhijerejskom Sinodu i predloge o postavljanju i razrešavanju nastavnika i vaspitača. Vrhovni nadzor i nad svim školama vodi Ministar prosvete.

Član 20.

Sveštenike u državnim bolnicama, kaznenim i njima sličnim zavodima i drugim državnim ustanovama postavlja, na predlog eparhiskog Arhijereja, nadležni ministar.

PRELAZNA I ZAVRŠNA NAREĐENJA

Član 21.

Pri prevođenju crkvenih nadležstava, ustanova i lica sa državnog budžeta na budžet Srpske Pravoslavne Crkve, Uredbom Ministra pravde i Ministra finansija utvrdiće se koju će pomoć iz državnih sredstava Srpska Pravoslavna Crkva stalno po državnom budžetu primati. Pri utvrđivanju ove državne pomoći uzeće se u obzir oni dosadašnji rashodi po Finansijskom zakonu i Državnom budžetu za 1929—30 godinu, koji se odnose na ona crkvena nadležstva, ustanove i lica koja prelaze sa državnog budžeta na budžet Srpske Pravoslavne Crkve, kao i iznosi t.zv. bira u Srbiji i Južnoj Srbiji, zagarantovanog dosadanjim zakonom, i prireza u drugim crkvenim oblastima predviđenih dosadanjim zakonskim uredbama.

Član 22.

Pored državne pomoći pomenute u čl. 21, Srpska Pravoslavna Crkva primiće odsekom, ili će primati godišnje stalno, iznos na ime naknade za potraživanja koja pripadaju Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi u Srbiji i Crnoj Gori prema Državi. Ova će se potraživanja utvrditi sporazumno između ministra finansija i ministra pravde s jedne strane i Svetog Arhijerejskog Sabora s druge strane. Iznos naknade utvrdiće se posebnom uredbom koju će doneti ministar finansija i ministar pravde u sporazumu sa Svetim Arhijerejskim Saborom, a u koliko bude godišnje isplaćivan, unosiće se u budžet Ministarstva pravde. Ova uredba može se menjati samo zakonom, po prethodnom pristanku Svetog Arhijerejskog Sabora.

Član 23.

Srpske Pravoslavne Eparhije i njihovi delovi van granica Kraljevine Jugoslavije, kao sastavni delovi Srpske Patrijaršije, ostaju u pogledu organizacije u jerarhiskom i materijalnom odnosu prema Srpskoj Patrijaršiji u kome su bile prema pojedinim Srpskim Mitropolijama, sve dok se ovi odnosi ne bi drukčije regulisali.

Član 24.

Crkveni Ustav o celokupnom uređenju Srpske Pravoslavne Crkve i svijju crkvenih samoupravnih vlasti doneće Sveti Arhijerejski Sabor, i predložiti ministru pravde, koji će ga, pošto ga usvoji, podneti Kralju na ozakonjenje.

Član 25.

Ovlašćuje se ministar pravde da Uredbom propiše sve pobliže odredbe, potrebne za izvršenje ovoga Zakona, vodeći računa o predlozima Svetog Arhijerejskog Sinoda.

Član 26.

Ovim Zakonom i Crkvenim Ustavom predviđena organizacija Srpske Pravoslavne Crkve ima se izvesti najdalje u roku od 2 godine, računajući od dana stupanja na snagu istih Zakona.

Po stupanju na snagu ovog Zakona i Crkvenog Ustava prestaju važiti svi zakoni, uredbe i drugi propisi o predmetu tih zakona. No dosadašnji propisi o organizaciji Srpske Pravoslavne Crkve gube važnost tek kada bude sprovedena organizacija, predviđena u prvom stavu ovoga člana.

Član 27.

Ovaj Zakon stupa u život kada ga Kralj potpiše, a obaveznu snagu dobija kada se objavljuje u „Službenim Novinama“.